

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Николай Христов Щерев, УНСС- София
научна специалност: 05.02.18 Икономика и управление; 3.8. Организация и управление на производството

Относно: конкурс за доцент по област на висшето образование „Социални, стопански и правни науки“, Професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“ в СА "Д. А. Ценов"

1. Представяне на кандидата

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“, факултет „Производствен и търговски бизнес“ на СА "Д. А. Ценов" съгласно Решение на ФС от № 8 / 26.04.2023г и публикуван в ДВ № 21 / 07.03.2023г. В конкурса има един единствен участник: **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов**, катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“, факултет „Производствен и търговски бизнес“ на СА "Д. А. Ценов".

2. Основание за написване на рецензията

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 364 / 02.05.2023 г. на Ректора на СА "Д. А. Ценов". Основание за написване на рецензията е Решение на НЖ от 15.Май 2023г.

Рецензията е изготвена на основание на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ и представените от кандидата документи:

- Списък с публикациите на кандидата;
- Справка за академичната заетост;
- Копие на публикациите на кандидата;
- Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, посочени в ЗРАСРБ.
- Списък с участието в научно-изследователски и образователни документи;
- Справка за научните и научно-приложните приноси на кандидата;

- Резюмета на трудовете на кандидата за участие в конкурса;
- Други документи, изисквани според Правилника за развитие на академичния състав на СА "Д. А. Ценов".

3. Персонална характеристика на кандидата:

Основната информация за единственият кандидат в конкурса може да се синтезира в следните направления:

- **Образование:**
 - **Средно образование:** 1996 – 2000 г., ДТГ „Димитър Хадживасилев“ – Свищов, специалност: Бизнес-администратор, квалификация: икономист-организатор.
 - **Висше образование:** 2000 – 2004 г., СА "Д. А. Ценов", специалност „Стопанско управление“ – ОКС Бакалавър.
2004 – 2005 г., . СА "Д. А. Ценов", специалност „Стопанско управление“ – ОКС „Магистър“
 - **Докторантура:** 2006 – 2009 г., СА "Д. А. Ценов", научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление (Индустрия)“. Тема на дисертационния труд: „Устойчивост на фирмената конкурентоспособност“. Диплома № 33628 от 14.09.2009 г., ВАК
- **Професионален опит:**
 - 2006 – 2007 г. – „Свилоса“ АД, гр. Свищов: икономист.
 - 2009 до сега – СА "Д. А. Ценов": асистент и главен асистент.
 - 2015 – 2019 г. – Общински съветник в Община Свищов, член на постоянните комисии: Икономическо развитие, финанси и бюджет, и Образование, култура и вероизповедания.
- **Академичен опит:**
 - 2009 – 2010 г. – асистент;
 - 2010 – до сега – главен асистент.

В рамките на академичния си опит, от 2016 г. до сега, главен асистент Николов е изпълнява административна длъжност в СА "Д. А. Ценов" като: катедрен Еразъм координатор.

4. Изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност

От представената справка за изпълнение на минималните Национални изисквания за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“, както и на специфичните количествени и качествени изисквания на СА "Д. А. Ценов" за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ на СА "Д. А. Ценов" могат да се направят следните обобщения:

- Справките са коректно направени и отразяват основни научни постижения (публикувани книги, студии, статии и доклади от конференции, и цитирания на научните публикации), както и основни качествени признания на обществото относно единствения кандидат за ДОЦЕНТ на СА "Д. А. Ценов".
- Изпълнени са всички минимални национални изисквания, вкл.:
 - Кандидатът има придобита ОНС „доктор“: *Устойчивост на фирмената конкурентоспособност*, дипломата е издадена от ВАК през 2009 г. с № 33628 от 14.09.2009 г. по научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление (Индустрия)“.
 - Кандидатът има публикувана самостоятелна монография по темата на конкурса за ДОЦЕНТ: *Корпоративна социална отговорност: оповестяване на нефинансова информация*, Библ. „Стопански свят“, бр. 139, Свищов: АИ „Ценов“, 184 с., ISSN 1310-2737
 - Кандидатът участва в конкурса с допълнително: 1 самостоятелен и 3 колективни учебника, 1 самостоятелна и 8 колективни студии, 5 самостоятелни и колективни статии и 19 научни доклада, които формират **276,52** точки (минимален брой 200 т. според Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България).
 - Кандидатът е посочил 16 цитата в индексирани и реферирани публикации, които формират **100 точки** (минимален брой 50 т. според Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България).
- Изпълнени са всички минимални количествени изисквания на СА "Д. А. Ценов" вкл.:
 - Заема повече от 5 години академичните длъжности: асистент и главен асистент (от 2009г. до сега) с обща заетост над 1 000 часа (отработени 3 055 часа за последните 5 години);

- има участия в най-малко 2 (два) научноизследователски проекта: отчита ръководство на 2 университетски проекта и участие в още 4 други университетски проекта.
- Отчита публикуван 1 самостоятелен учебник и глави от 3 колективни учебника.
- Отчита участие в разработването на
 - 8 учебни програми за ОКС Бакалавър, вкл.: Икономика на предприятието, Управление на човешките ресурси, Управление на конкурентоспособността на индустриалното предприятие, Мениджмънт на малкото предприятие, Управление на проекти в индустрията, Предприемачество; и
 - 6 учебни програми за ОКС Магистър, вкл.: Мениджмънт на корпорациите, Антикризисно управление на корпорацията, Управление на аутсорсинг проекти, Управление на знанията, Иновационно предприемачество, Корпоративно предприемачество.
- Има 1 публикация, индексирана в SCOPUS: Bozhinova, M., & Nikolov, E. (16-22 August 2021). *Integration of non-financial reporting in the Bulgarian most traded companies*. 21st International multidisciplinary scientific geoconference - SGEM 2021. Conference proceedings of selected papers (5.1), pp. 749-755. DOI: <https://doi.org/10.5593/sgem2021/5.1/s21.090>

При изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ са формирани **526,52 точки** при минимален брой точки 500 за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ на СА "Д. А. Ценов".

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Кандидатът за академичната длъжност ДОЦЕНТ: **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов**, участва в конкурса с 38 публикации, вкл. 1 монография по конкурса, 1 самостоятелен и 3 колективни учебника, 1 самостоятелна и 8 колективни студии, 5 самостоятелни и колективни статии и 19 научни доклада. Част от публикациите са на английски език.

Основните направления на изследователската и публикационната дейност на **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов** могат да се сведат до следните изследователски полета:

- Корпоративна социална отговорност на бизнеса, вкл. отчитане на КСО;
- Среда за бизнес и конкурентоспособност, вкл. предприемачество и иновации;
- Управление на бизнес организацията, вкл., управление на знанието, управление на човешките ресурси и др.

Основните РЕЗУЛТАТИ от научната и изследователската дейност на единствения кандидат в конкурса: **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов**, могат да се сведат до следните по значими:

- по **монографията** за участие в конкурса: *Корпоративна социална отговорност: оповестяване на нефинансова информация*:
 - на основата на анализ на състоянието и тенденциите в развитието на корпоративната социална отговорност /КСО/ са идентифицирани основни характеристики, които определят социалното поведение на бизнеса и неговото включване в корпоративните отчети, в т.ч.
 - предложен е исторически анализ за развитието на основните концепции и практиките по корпоративна социална отговорност;
 - извършен е сравнителен анализ на основни подходи, използвани в различните статии от еволюцията на теорията и практиката по КСО.
 - предложен е авторова методика за анализ на практиката по КСО в български предприятия чрез използване на математически и статистически инструментариум на основата на информационна карта за самооценка, вкл.
 - представен е сравнителен анализ на различни инструменти за самооценка на равнището на КСО в бизнеса.
 - предложен е приложим за българската практика подход, който се основава на основните елементи при представяне на корпоративните отчети в българските предприятия.
 - Предложената авторова методика е апробирана с данни от големи публични български компании, като получените резултати са значими за

идентифициране на особеностите на КСО и неговото отчитане в България, вкл.

- Представени са резултати от изследване на големи български предприятия, които публикуват отчет за тяхната КСО.

- по публикациите за участие в конкурса:

- Корпоративна социална отговорност: 3 студии, 2 статии и 13 доклада.

- Анализирани е еволюцията както на понятието, така и на инструментите, свързани с формиране на корпоративната социална отговорност.
- Представени и анализирани са разнообразни методи за оценка на КСО в бизнеса, както и са разгледани основни изисквания, вкл. и стандарти по отчитане на КСО.
- Анализирани са принципните необходими от проявата на КСО, както и са систематизирани 30 основни форми на проявление на КСО в практиката.
- Анализирани е влиянието на пандемията от Ковид-19 върху практиката по корпоративна социална отговорност.
- Предложен е и е приложен за български предприятия приложен модел за оценка на КСО според представени корпоративни отчети за това.

- Управление на бизнес организацията, вкл., управление на знанието, управление на човешките ресурси: 3 студии, 3 статии и 4 доклада.

- Представени са основни особености на фирмените знания и тяхното проявление в персонала на компаниите.
- Разкрити са специфични особености за управление на знанието при отчитане практиките за управление на персонала в компаниите.
- Обобщени са основни концептуални теории, разкриващи подхода за управление на знанието.

- Среда за бизнес и конкурентоспособност, вкл. предприемачество и иновации: 3 студии и 2 доклада.

- Представени са основни особености на фирмената конкурентоспособност като са изведени причинно – следствените

връзки между конкурентоспособността на бизнеса и социалната отговорност на бизнеса.

- Разкрити са специфични особености за развитие на предприемачески нагласи, на примери на студентската общност, водещи до подкрепа на иновативността и повишаване на конкурентоспособността.

При преглед на представените по конкурса публикации не са открити доказателства и/или няма установени сигнали за нарушаване на авторски права на други изследователи към момента на изготвяне на рецензията.

6. Съответствие с приносите в научните изисквания

По принцип приемам изведените от кандидата приноси, но считам че те могат да се обобщят до следните основните **ПРИНОСНИ МОМЕНТИ**:

- Приноси с **теоретичен и теоретико-методически характер**:
 - Систематизирани и обогатени са основните теоретични постановки и методически разработки относно корпоративната социална отговорност на бизнеса;
 - Направени са научни обобщения и е предложено научно подобрене относно използване на инструмента за оценка на практиките за корпоративна социална отговорност и тяхното отчитане;
 - Систематизирани са практически модели в областта на докладване на нефинансова информация, вкл. и интегриране в докладването на методика за оценка на корпоративната социална отговорност.
 - Предложен е модел за управление на фирмените знания, вкл. и разпространение на знанията в бизнес организациите.

- Приноси с **приложен характер**:
 - Очертани са подходи за приложно изследване на използването на инструменти за оценка на корпоративната социална отговорност, вкл. и е проведено приложно тестване при използване на реални нефинансови отчети на големи български предприятия;

- На основата на представена методика е проведено приложно изследване и са оценени основни предизвикателства при управление на знанието в български компания;
- Разработен и апробиран е инструмент за оценка на предприемаческите нагласи и поведение на студентите, като на тази основа е проведен анализ за бариерите и предизвикателствата пред развитие на иновативния потенциал на студенти в СА "Д. А. Ценов“.

7. Характеризиране академичната известност на кандидата

На основата на представената Справка за цитиранията са установени 16 цитата на различни български колеги, работещи в университети в България, по проблемите, представени в публикациите на кандидата. Голяма част от цитиращите публикации са извън колеги на кандидата от СА-Свищов, което показва добра известност на кандидата.

8. Критични бележки и предложения.

По същество научните и творчески резултати на кандидата за академичната длъжност ДОЦЕНТ отговарят на направлението на конкурса. Независимо, че към отделни елементи от представената за рецензиране научна продукция на кандидата могат да бъдат отправени частични критики и бележки, считам, че като цяло към публикациите не могат да се отправят значими такива.

9. Обобщено заключение и становище.

В обобщение, документите и материалите, представени от **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов** отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СА "Д. А. Ценов“.

Единственият кандидат в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС 'доктор'. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили своето национално признание, като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, при направения анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и да **ПРЕПОРЪЧАМ** на Уважаемото Научно жури да подкрепят избора на **главен асистент д-р Емил Бориславов Николов** на академичната длъжност **ДОЦЕНТ** на СА "Д. А. Ценов" по професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (,индустрия)“ за нуждите на катедра „Индустиален бизнес и предприемачество“, факултет „Производствен и търговски бизнес“ на СА "Д. А. Ценов".

17.Май 2023г. / София

Рецензент:

/проф. д-р Николай Щерев/